

13.02.24
Укр.мова

Клас: 6-А (2гр.), 6-Б (1гр.)
Вч.: Харенко Ю.А.

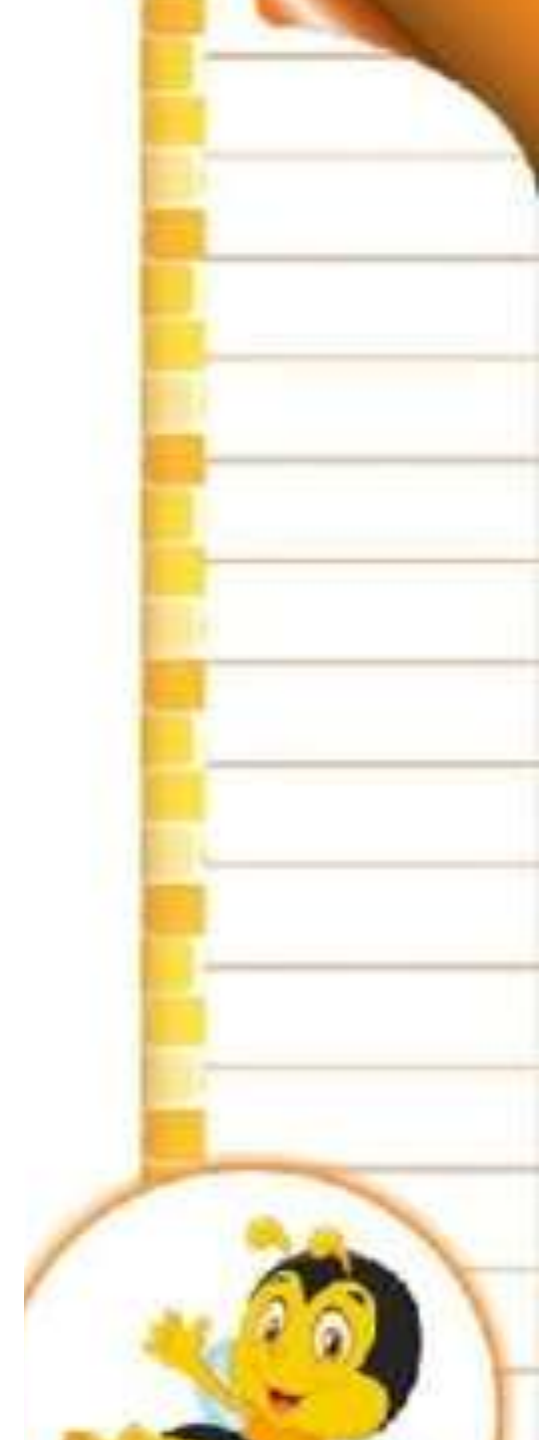
Числівники кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні, неозначено-кількісні) і порядкові

Якби ви були художниками, які фарби використали б для змалювання свого настрою?

Кожен із кольорів веселки має певну символіку. **Червоний** означає закоханість, **жовтогарячий** — радість, **жовтий** — щедрість, **зелений** — надію, **блакитний** — щастя, **синій** — умиротворення природних сил, а **фіолетовий** — велич.

Нехай у ваших душах райдуга сяє всіма своїми барвами!

Мета уроку:

- ✓ вчитимемося розрізняти кількісні і порядкові числівники, зміцнюватимемо навички визначати їхні морфологічних ознаки;
- ✓ формуватимемо загально - пізнавальні вміння знаходити порядкові й кількісні числівники, визначати їх роль у реченнях;
- ✓ розвиватимемо творчі вміння використання кількісних і порядкових числівників у власних висловлюваннях;
- ✓ за допомогою мовленнєво-комунікатив-ного дидактичного матеріалу виховува-тимемо любов і повагу до природних чудес Батьківщини.

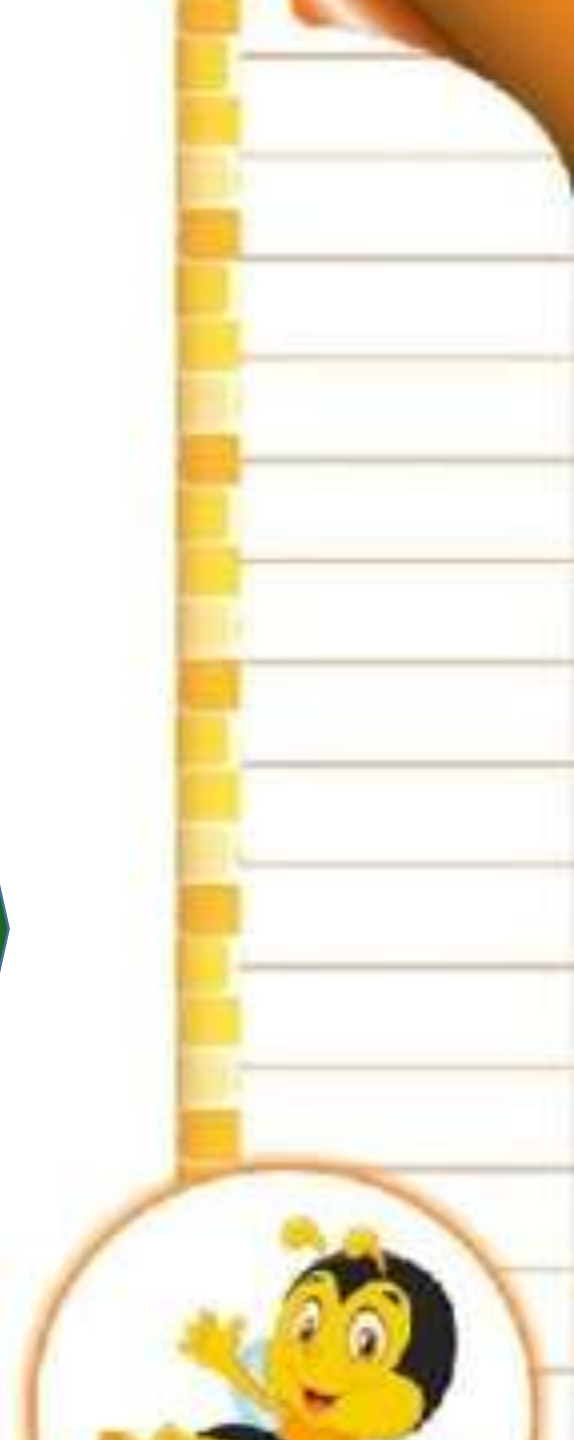

Спостереження над мовним матеріалом

**- Прочитайте текст. Випишіть
числівники, що вони означають, на
що вказують?**

**Які, на вашу думку, числівники
можна віднести до простих,
складних, складених?**

**Зробіть синтаксичний розбір
виділеного речення.**

СІМ ЧУДЕС УКРАЇНИ

Сім чудес України – сім історико-культурних пам'яток України, список яких складено 26 серпня 2008 року. Чудеса були визначені за результатами інтернет – голосування (76889 голосів) й опитування 100 експертів і учених, істориків, культурологів і фахівців в галузі туризму. До списку семи чудес України увійшли: біосферний заповідник Асканія-Нова, Дністровський каньйон, Гранітностепове Побужжя (регіонально-ландшафтний парк Миколаївщини), Мармурова печера, Подільські Товтри (Хмельниччина), озеро Світязь (Волинь), озеро Синевір (Закарпаття).

За значенням і граматичними ознаками
числівники поділяються на :

Кількісні
називають узагальнене
число або кількість
однорідних предметів при
лічбі й відповідають на
питання **скільки?**
*вісім, тридцять п'ять,
п'ятдесят два, шестеро,
дві треті, мільйон.*

Порядкові
називають порядок
предметів при лічбі й
відповідають
на питання **котрий?**
*перший будинок, восьме
чудо світу, сімнадцята
весна, двохсотий номер,
мільйонний житель.*

власне кількісні

дробові

збірні

**неозначено-
кількісні**

Кількісні

дробові

неозначено-кількісні

Називають дробове число або певну кількість як частину від цілого:

одна третя, п'ять дев'ятих. Дробові числівники складаються з двох частин: першу, виражену кількісним числівником, називають **чисельником** дробу, другу, виражену порядковим числівником, - **знаменником**.

Дробовим вважається також числівник, що називає дробову величину в сполученні з цілим числом: *одна ціла і дві п'яті.*

До дробових числівників належать *півтора, півтори, півторака*.

Ці числівники за відмінками не змінюються.

Півтора (року, вікна), *півтори* (книжки, сторінки), **але** *півторака* (школярів, учениць, імен).

До них належить невелика група слів, що позначають точно не визначену кількість однорідних предметів або неозначену абстраговану кількість: *багато, небагато, мало, немало, чимало, кілька, декілька, кільканадцять, кількадесят, кількасот.*

Наприклад:

*Багато гірких сліз пролив,
І горя я дізнавсь чимало.
Людей і правду я любив —
За те мене і зневажали.*

П. Чубинський

Цілі числа

(означають
кількість
предметів у цілих
одиницях):
п'ять, сім, сорок.

Дробові

(означають кількість частин,
виділених у складі цілого):
півтора, півторааста, три цілі й
сім сотих.

Збірні
(означають кількість
предметів, яка
сприймається як єдине
неподільне ціле):
четверо, десятеро,
шістнадцятеро.

Неозначено-кількісні
(означають загальну, точно
не визначену кількість):
кілька, мало, кількасот,
чимало.

**Від поданих кількісних числівників
утворити порядкові за зразком:**

Дев'ять - дев'ятий

один -

три -

сорок -

сто -

вісім -

чотирнадцять -

двадцять -

тридцять один -

Перевіримо:

Один – перший
три – третій
сорок – сороковий
сто – сотий
вісім – восьмий
чотирнадцять – чотирнадцятий
двадцять – двадцятий
тридцять один – тридцять перший

Культура мовлення

Неправильно

*У двох словах
Другим разом
6 метрів у секунду
Два дуба
Більша половина

Пів другого*

Правильно

*Двома словами
Іншим разом
6 метрів за секунду
два дуби
більше половини,
значна частина
пів на другу*

Групування числівників

Згрупувати числівники:

- 1) цілі числа;*
- 2) дробові числа;*
- 3) збірні числівники;*
- 4) неозначено-кількісні;*
- 4) порядкові числівники.*

Третій, сім, кільканадцять, восьмеро, три
четвертих, п'ятеро, дванадцятий, сто, дві третіх,
багато, сімнадцятий, шістдесятий, одна друга,
двоє, один, стонадцять, тридцятьоро, сорок, сім
восьмих.

*Утворити за поданим зразком
власне кількісні, збірні, дробові,
порядкові числівники.*

*Зразок: 2 – два – двоє – одна друга –
другий.*

4, 6, 8, 9, 11, 14, 30.

Розподільний диктант

Завдання: записати числівники у дві колонки:
в першу – кількісні, у другу – порядкові.

Двадцять п'ять, п'ять восьмих, сімнадцятий,
шестеро, четвертого, сто, три дев'ятих,
одинадцятро, дев'ятий, вісімдесят,
семисотий, чотириста, тринадцятий, сто три,
другий, одна восьма, двадцятий, сороковий.

*Записати словосполучення,
поєднавши правильно
числівники з іменниками.*

П'ятеро, учень; шість, година;
три, друзів; двісті, метр;
дванадцять, година; вісім,
гривня.

Домашнє завдання:

Випишіть із тексту числівники, визначте їхній розряд за значенням і синтаксичну роль.

- 1. Природа – це одна книга, яку необхідно прочитати і правильно зрозуміти.**
- 2. Природа вміє кількома засобами досягти великих ефектів.**
- 3. Природа – перший зразок мистецтва. А найбільший і найшляхетніший предмет у природі – людина.**

